

De Ridderbuurt

Inleiding

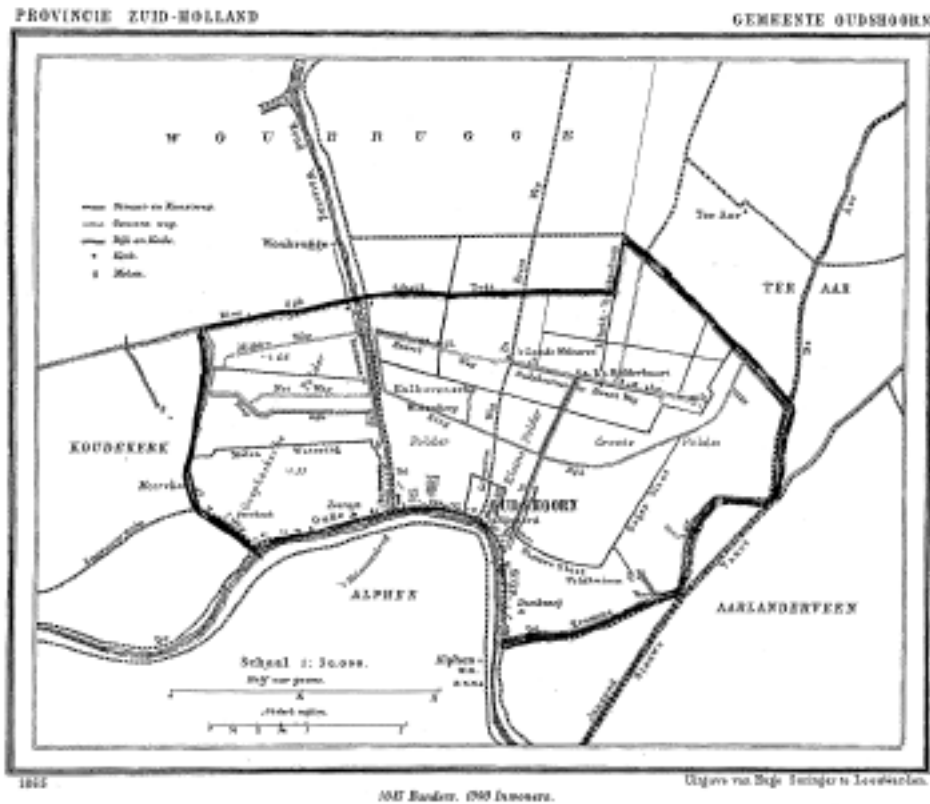
De Ridderbuurt was in de periode 1940-1950 een plattelandsgemeenschap van boeren, landarbeiders, fabrieksarbeiders en een paar bewoners die een ander beroep uitoefenden om in hun dagelijks onderhoud te voorzien; ze woonden allen broederlijk bij en naast elkaar.

Voor gemotoriseerd verkeer op meer dan drie wielen was en is de Ridderbuurt een doodlopende weg. Het asfalt eindigt op het erf van boerderij 'BRONHOEVE'. Boer H. van Leeuwen woonde er en oefende als veehouder aldaar zijn beroep uit. Wanneer je op de fiets vanuit Alphen via de Eisenhowerlaan en de tunnel 'Inzicht/Uitzicht' onder de N 207 door de Ridderbuurt inrijdt, moet je aan het eind, vlak vóór de 'BRONHOEVE', de keuze maken naar links of naar rechts te gaan. Naar links rijd je over het Windepad in de richting van Ter Aar; wanneer je rechts aanhoudt, kom je weer in Alphen aan den Rijn, althans in de woonwijk Ridderveld.

Het merendeel van de opstallen in de Ridderbuurt bestond uit afwisselend boerderijen en arbeidershuisjes. Deze laatste eenvoudige huisjes staken veelal armzalig af tegen de kapitale boerderijen met hun rieten daken, opkamers en ruime zolders. De agrariërs hadden door hard te werken hun bedrijven opgebouwd, zij het met wisselend succes. Inmiddels zijn verschillende panden verdwenen, vooral aan de even kant waar de Volkstuinvereniging 'Ridderspoor' grote percelen grond heeft. Ook zijn panden vernieuwd; andere panden zijn samengevoegd waardoor huisnummers zijn uitgevalen, terwijl er inmiddels een aantal nieuwe bungalows is verrezen.

De eerste twintig huisnummers

Het begin van de Ridderbuurt ligt bij de kruising van de N 207. Aan de linkerzijde stond de boerderij van Guus den Hertog met 'HERTOGS HOEVE' op de gevel (nr. 1, 1a en 1b). Later woonden en werkten hier zijn weduwe M. den Hertog-Oskam en haar zoon Cor. Daarna werd het

Afb. 1: Kaartje van de gemeente Oudshoorn van 1865 met de Oudshoornsche Buurtweg en Ridderbuurt.

Na zijn beschrijving van de 'Herenweg en zijn bewoners' in 'De Viersprong' nrs. 78 en 79 bespreekt de auteur ditmaal de Ridderbuurt in Oudshoorn, in de periode 1940-1950.

Oorspronkelijk woonde in de Ridderbuurt de kern van de Oudshoornse bevolking. Op het kaartje van 1865 wordt de openbare weg nog aangeduid als Oudshoornse Buurtweg. De enige verbinding met de Oude Rijn en de naburige dorpen was aanvankelijk de Vaarsloot. Met de aanleg van de Herenweg (Gemeene Weg) omstreeks 1520 kon de buurt ook via de weg bereikt worden, maar dat was niet veel meer dan een karrenspoor. Pas vanaf 1875 werd de Ridderbuurt over land voor alle verkeer toegankelijk.

Ambachtsheer Cornelis de Vlaming liet in 1663 de Oudshoornse Kerk in een nog leeg gebied langs de rivier bouwen. De kerk moest het nieuwe middelpunt van Oudshoorn worden en de motor voor de economische ontwikkeling van het dorp. Dit was de eerste stap om het centrum van Oudshoorn te verleggen van de Ridderbuurt naar de oevers van de Oude Rijn. Oudshoorn kon zich nu ontplooiën.

Afb. 2: Koffietent van Klaas den Brave bij de kruising van de Herenweg met de Kruisweg (foto J.A. Henry).

bedrijf voortgezet door de broers Cor en Co den Hertog.

Guus den Hertog was een neef van Marius den Hertog, de boer op de Hoge Dijk aan de Dijksloot. Hij was niet altijd even vriendelijk voor zijn paarden. Te pas en te onpas ging hij er met de zweep overheen. Toen hij op een zomerdag met een volle wagen hooi naar huis wilde rijden en met zijn zweep zijn paard tot hogere prestaties aanzette, kreeg het dier er genoeg van, steigerde en maalde met zijn voorbenen in de lucht.

Vervolgens zette het dier de vaart erin en stoorde zich niet aan de 'bevelen' van Den Hertog. Deze wist geen raad met de situatie en sprong in paniek van de bok. De hooiwagen liep vast in een greppel en kantelde. Het paard brak los en zette zijn wilde draf voort. Den Hertog was er goed vanaf gekomen maar moest wel de nodige schade incasseren.

Op nr. 2 woonde los-werkman Klaas den Dekker, een boerenarbeider. Ridderbuurt nrs. 3 en 5 waren de woning en het bedrijf 'NOOIT-GEDACHT' van agrariër J. Wassenaar. Het was een gemengd bedrijf met ongeveer zestig blaarkoppen en een stuk bouwland achter de Hoge Dijk. Wassenaar woonde hier met zijn gezin, dienstbode Neeltje Varik en veehoudersknecht C. van Middelkoop. In het gezin waren vier jongens en één meisje. Eén van de jongens, Jan, heeft theologie gestudeerd. Na zijn Indië-jaren liet hij het domineesvak voor wat het was en is hij geëmigreerd. Een an-

dere zoon, Henny, had een loonbedrijf. In zijn vrije tijd bewerkte hij de klavieren en de toetsen van het kerkorgel. Hij heeft les gehad van Dirk van Vliet, een specialist in het bespelen van kerkorgels en het dirigeren van koren. Als organist begeleidde Henny de gemeentezang in verschillende kerken. Zo bespeelde hij in die jaren het orgel in de kerken van Rijnsaterwoude en Woubrugge en in het Evangelisatielokaal in de Hooftstraat in Alphen aan den Rijn. Henny Wassenaar is getrouwd met Toos van den Broek, een dochter van de boer op Herenweg nr. 117. De derde zoon, Gerard, is na de oorlog geëmigreerd naar Canada. Verder waren er nog zoon Dick en dochter Cathrien.

Wassenaar zou later naar Barneveld verhuizen. De opstallen werden aan een particulier verkocht. De percelen grasland werden door omwonende veehouders overgenomen.

Op Ridderbuurt nr. 4 woonde J. van der Haven. Hij was los-werkman en knapte fietsen op. Op warme zomerdagen ventte hij schepijs uit. Trappend op een soort bakfiets, die als ijskar was ingericht, reed hij naar Alphen aan den Rijn om daar het schepijs aan de man of vrouw te brengen. Wanneer hij terugkwam van zijn ventroute, had hij altijd een kleine hoeveelheid ijs voor de jongens op de Herenweg bewaard. Tegen een gereduceerde prijs werd het restant uit de gekoelde emmers geschraapt en aan de jongens verkocht. Het ijs

kwam bij Klaas den Brave vandaan. Klaas had op de hoek van de Kruisweg en de Boddens Hosangweg in Woubrugge een winkeltje waar onder meer ijs en snoep werden verkocht. Op de kruising van de Herenweg en de Kruisweg in de Vierambachtspolder exploiteerde hij een koffietent. Na de renovatie van de Herenweg is de koffietent verdwenen. Later heeft Van der Haven zijn ventvergunning overgedaan aan 'Vuyk's Ijs' in Ter Aar, uiteraard tegen betaling.

Gerrit van der Haven, de zoon, had van een lege benzinetank, die door een Engels gevechtsvliegtuig in de oorlog was afgeworpen, een kano gebouwd. Hij zaagde er een gat in dat net groot genoeg was om erin te kunnen zitten. De omgebouwde brandstoftank bleef drijven als Gerrit ermee in de sloot ging varen. Dat het 'schip' wankel was, behoeft geen betoog.

Op nr. 4 vonden ook mevrouw Castels en haar zoon onderdak. Het was een klein dubbel woonhuis.

Op Ridderbuurt nr. 6, 'SPRUIJTEN-HOEVE', woonde Pauw den Hertog. Zijn grootmoeder was een meisje Spruijt, vandaar! Hij was boer en hield zich later in hoofdzaak bezig

Afb. 3: Boerderijtje van Dirk de Vos, Ridderbuurt nr.7 (foto J.A. Henry).

De VIERSPRONG

met het taxeren van boerderijen en aanverwante agrarische machines en opstallen. Zijn knechten zorgden voor het reilen en zeilen van het boerenbedrijf. Pauw was de raadsman van de hele familie Den Hertog. Nummer 7: Daar woonde D.N. (Dirk) de Vos. Hij noemde zich veehouder maar hij was een keuterboertje. Het groenvoer voor zijn beesten haalde hij van de bermen langs de wegen. Regelmatig maaide hij het gras langs de Herenweg, de Ridderbuurt en de Kruisweg. Tijdens het hooien is daar het paard van boer Van Leeuwen van de 'BRONHOEVE', dat hij te leen had om het hooi naar huis te brengen, dood neergevallen. Zijn zoon, Huib de Vos, verhuisde met zijn zuster Bet naar de Ruisdaelstraat. Ridderbuurt nr. 9 werd bewoond door Jan van Deuren. Van Deuren was bloemist en had een eigen plantenkwekerij. Er stond op de tuinderij een redelijk grote kas; daarnaast waren er veel 'eenruiters'. Jan Borst, van de Herenweg nr. 57, heeft er nog een korte periode gewerkt. In de zomer moest Jan, wanneer het zonnetje die dag de vrije hand zou krijgen, vroeg in de ochtend de rietmatten over de éénruiters uitrollen. Zo is het gebeurd dat hij op een zondagmorgen voor dag en dauw uit de veren kwam en op weg ging naar de Ridderbuurt. Het was nog vóór zes uur toen hij het stenen bruggetje naar de tuin van Van Deuren opreed. Op het erf liepen hennen tevreden te scharrelen. De haan was echter agressief en zeer

Afb. 4: Melkveefokbedrijf 'Van Alfen' van het geslacht Wout den Hertog, Ridderbuurt nr. 13 (foto archief W. den Hertog).

waakzaam over zijn hennen. Toen hij Jan Borst zag, dacht het beest waarschijnlijk dat deze de hennen kwaad wilde doen. De haan aarzelde geen moment en vloog op Jan Borst af. Met zijn sporen krabde hij hem in de nek en op het hoofd. Het slachtoffer dacht *'dat gaat niet goed'* en zocht iets om zich de haan van het lijf te houden. Hij zag een oude lijst van een éénruiter liggen en pakte die op als wapen. Toen de haan weer een aanval inzette, gaf Jan hem een 'oorvijg'. De haan draaide in het rond en liep toen als een dronken kerel naar zijn hennen terug. De andere dag, maandag, zei Van Deuren onder het koffiedrinken: *'Ik denk dat de haan scherp in heeft, Jan, hij kukelt zo schor!'* Jan hoorde de opmerking van zijn baas aan en zei niets. Van Deuren was rooms-katholiek en

ging steevast elke zondag naar de Bonifaciuskerk aan de Paradijslaan in Alphen. Zijn dochter Lia is, toen ze de leeftijd had, naar het klooster gegaan, maar daar niet lang gebleven. Er was één zoon in de familie: Bert. Deze woont nu op de plaats waar eerder zijn vader zijn bedrijf had.

Op Ridderbuurt nr. 12 woonde Eep Veldkamp, betonwerker. Later hebben Theo van Es en Willem Hoogerbrug er gewoond. Theo was chauffeur bij Langeveld Wegenbouw. Hoogerbrug is vandaar naar de Herenweg verhuisd. Daar woonde hij op nr. 29, het huis waar eerder slager C. van Staveren huisde. Hoogerbrug was chauffeur bij Leen Schouten, oliehandelaar in de Hooftstraat.

Tussen de woningen nrs. 6 en 12 lag een aparte oprit naar een stenen gebouwtje met een puntdak, het onderkomen van de handsput van de brandweer. We noemden dat het 'Spuitenhuisje'. Commandant van de brandweer was Janus Mulder van nr. 35.

W. den Hertog woonde op nr. 13. Hij was veehouder (Zwarte Wout). Nu is daar het fokbedrijf 'Van Alfen' van zijn kleinzoon gevestigd. Het bedrijf fokt stamboekmelkvee.

Op nr. 14 woonde eerst fabrieksarbeider J. (Hannes) van Dijk met zijn dochter E. van Dijk-Punt. Daarna hadden en nu nog hebben Jan en Ali Vonk er hun domicilie, 'DE STOOF'. Jan Vonk had het timmerbedrijf van zijn vader overgenomen. De naam van het bedrijf is 'Harten Zes'. Later

Afb. 5: Boerderijtje van Piet Verhagen, Ridderbuurt nr. 15 (foto Hist.Ver. nr. 202-1-4, 1920).

heeft Jaap Boer dit bedrijf voortgezet. Nu is het overgegaan op zijn zonen. Het pand nr. 14 bestond eerder uit twee huisjes onder één kap. Wellicht waren dat de nummers 12 en 14; ze zijn door Vonk verenigd.

Op nr. 15 woonde Dirk Kraan. Kraan was betonwerker bij Duinker en Verruijt in de Gnephoek en getrouwd met Gerritje (Geiteka) Verhagen. Piet Verhagen, schoonvader van Kraan, woonde bij hen in. Kraan joeg de jongens uit het hooiland van boer Brak (Ridderbuurt nr. 85) wanneer ze zich daarin spelend ophielden. Het land lag vlak voor zijn huis en daardoor had hij er goed zicht op. Piet Verhagen handelde in kleinvee; later was hij los-arbeider. Kraan was gereformeerd en kerkte elke zondag trouw in de kerk in de Hoofdstraat. Er doet het verhaal de ronde dat Arie Dekker, zoon van de bakker op Ridderbuurt nr. 53, eens naar het dorp moest rijden om bij het uitleenbureau een weegschaal te halen. Hij kwam aan de deur op het moment dat Gerritje lag te bevallen, vroeger dan was verwacht. Arie moest wel aan het verzoek van de baker voldoen. Omdat het kind in stuitligging lag, haalde de baker de dokter erbij. Deze trof een radeloze Kraan aan. *'Ga jij maar een eindje fietsen,'* raadde de dokter hem aan. Arie was als eerste terug en kreeg een gezonde schreeuwende baby te zien. Hij vervolgde zijn weg en kwam Kraan tegen. *'Je hebt een dochter, Kraan,'* riep Arie. *'Ik heb ze al gezien.'* Kraan zei niets en spoedde zich naar huis.

Op nr. 16 woonde eerst los-arbeider Joh.C. Visser. Daarop volgde de weduwe P.W.M. v.d. Broek-Visser met twee dochters, Wil en Ria. De jongste van de meisjes kwam onder een boerenkar, geladen met bieten. Ze heeft er geen blijvend letsel aan overgehouden.

W. de Vos op nr. 17 stond te boek als veehoudersknecht, maar in feite was hij een 'knors' (ongediplomeerd slager); hij kocht wrak vee (voornamelijk varkens) op en verkocht het minderwaardige vlees. Toen een koe van boer Brak de kolder in de kop kreeg, heeft hij het beest uit zijn lijden verlost, aldus de overlevering. De Vos was de schoonvader van fabrieksarbeider P. van Veen van Herenweg nr. 23b.

Op nr. 18 had fabrieksarbeider Jan Veldkamp, bijgenaamd Jan Floep, zijn onderkomen. Hij was een van de aanhangers van de 'Zwarte Bende' zoals de opgroeiende jeugd zich noemde. Het verhaal deed eertijds de ronde dat ze, vermomd als Duitse soldaten, in de oorlog boer Brak kaas hebben afgeperst. Veldkamp verhuisde naar Herenweg nr. 75 en later naar de 's-Molenaarsbuurt. Hij had zijn huis aan de Herenweg geruild met Reinier van der Louw. Jan Veldkamp Jr. was getrouwd met Map van Dolder (Ridderbuurt nr. 24).

Ridderbuurt nr. 19 werd bewoond door J.W. den Hertog, veehouder van beroep. Na een brand op zijn hoeve in 1938 heeft Den Hertog als eerste in de Ridderbuurt een rond stalgebouw laten plaatsen, dat nog steeds bestaat.

Afb. 7: Boerenhofstede 'Spruijtenhoeve' van Pauw den Hertog, Ridderbuurt nr. 6 (foto G.J. Schouten).

Zijn bijnaam was Jan de Pruim. Er waren twee zonen. Volgens de zoon van de bakker uit de buurt bestond het broodvoedsel van de Pruim vanwege diens gevoelige maag-darmstelsel alleen uit krentenbrood.

Op Ridderbuurt nr. 20 woonden H. Slagter (veehoudersknecht) en H. van der Veen (sigarenmaker op Gouwsluis). Daarna verbleef hier de familie E. Krap. Vader Krap was landarbeider. Zijn dochter Annie is getrouwd met Wim Geerlof van de Woubrugseweg. Diens vader was gemeenteraadslid van Alphen aan den Rijn namens de Anti-Revolutionaire Partij. In het gezin Krap waren ook drie zonen: Coen, Joop en Frans. Joop en Frans zijn geëmigreerd. Joop is getrouwd met Barta van Dijk. Van Coen wordt gezegd dat hij zich als oorlogsvrijwilliger had opgeven voor de strijd in Korea. Of hij met het Van Heutz-detachement van de Verenigde Naties daar ook daadwerkelijk heeft deelgenomen aan de strijd is mij niet bekend.

De huisnummers 21 tot 40

Ridderbuurt nr. 21 werd bewoond door het gezin van veehoudersknecht/landarbeider P. Domburg. Later woonde hier los-werkman J. van Eijk met zijn familie. Van Eijk verhuisde nadien naar de 's-Molenaarsbuurt.

Op Ridderbuurt nr. 22 hadden landarbeider W. Nederend en zijn vrouw Cor den Brave uit Ter Aar hun onderkomen. Domburg en Nederend waren beiden in dienst bij J.W. den Hertog op nr. 19.

Nummer 23 was de woning van land-

Afb. 6: De draaibrug in de Ridderbuurt over de Vaarsloot, richting Oude Rijn. Dit is een vaste brug, maar omdat de schepen hier moesten 'draaien', kreeg de brug die naam. Rechts ligt de boerderij 'Spruijtenhoeve', Ridderbuurt nr. 6 (foto collectie J.A. Henry).

De VIERSPRONG

arbeider G. Geerligs. Deze had één zoon, Jan. Verder waren er twee dochters. Zijn dochter Annie trouwde met Henk Slagter (Raadhuisstraat nr. 20).

Andries van Dolder woonde op nr. 24. Hij was als veehoudersknecht in dienst bij boer H. van Leeuwen op de 'BRONHOEVE'. Later heeft Van Dolder nog een tijd bij de gemeente Alphen aan den Rijn gewerkt. Zijn eeneiige tweelingdochters waren Aat en Wil. Aat trouwde met Piet Hoek en Wil met Rikus Tatje (nr. 47). Map van Dolder, hun zus, trouwde met Jan Veldkamp (Jan Floep, nr. 18). Ien van Dolder huwde Andries Tatje (nr. 47).

Zoon Tinus van Dolder heeft als chauffeur gewerkt bij het transportbedrijf van Janus Mulder, later bij diens zoon Rijn Mulder. Ik herinner me nog dat Tinus ook bij boer Jacob Stapper (Herenweg nr. 3a) knecht is geweest. Floor van Dolder heeft in de zomer nog met ijs gevent. Bij de visclub 'Ons Genoegen' verwierf hij de naam Floor Cognac, want hij hield wel van een neutje.

Ridderbuurt nr. 25 werd bewoond door A. ter Bork. Hij was daggelder. Het gezin had drie dochters en vier zonen. Johan, een van de zonen, heeft als leerling-handzetter bij drukkerij Rijnland gewerkt. De drukkerij was gevestigd in de Van Boetzelaerstraat. Nu is daar de Historische Vereniging gehuisvest. Johan heeft het typografenvak laten varen en is

Afb. 8: Ridderbuurt: 'Margaretha Hoeve' op nr. 51 en het pand van bakker T. Dekker op nr. 53 (foto J.A. Henry).

chauffeur geworden bij veevoederfabriek 'De Leerhoeve'. Hij woonde eerst in de Hoofdstraat en later tegenover zijn vader in de Ruisdaelstraat. Nummer 27 werd bewoond door de familie Linting. Linting was chauffeur bij transportbedrijf Van Rijn, achter in de Bloemstraat. Later is het gezin naar de Herenweg nr. 67 verhuisd. Linting reed, in opdracht van Van Rijn, voor mastenmakerij Van der Neut.

We passeren nu de 'draaibrug' over de vaarsloot richting de Oude Rijn. Dit is een vaste brug maar omdat de schepen hier moesten draaien, kreeg de brug die naam.

Ridderbuurt nr. 29 was en is de woning en werkplaats van L. van Beusekom. Van Beusekom was de timmerman van de Ridderbuurt. Later

is hij naar de Herenweg nr. 2a verhuisd. Van Beusekom had zeven dochters en twee zonen. Kees is getrouwd met Jannie ter Bork en naar Duitsland verhuisd. Van de dochters is Adrie naar Australië geëmigreerd en later teruggekomen. Ze was getrouwd met Jaap Vis, een metselaar. Grada trouwde met Leen Houweling, de zoon van de manufacturenwinkelier in de Hoofdstraat. Ze zijn naar Zeist vertrokken. Bertus, de tweede zoon, werd door de jongens van de Herenweg 'Alebeu' genoemd. Hij was getrouwd met Ali Groenheiden; zij was verkoopster bij de 'Bata', een schoenenwinkel in de Van Manderslostraat.

Nummer 33, 'JACOBSHOEVE': hier had H.W. de Wit zijn bedrijf. Hij was veehouder. Het gezin telde tien kinderen. Inwonend was de dienstbode M.P. van Leeuwen.

Op Ridderbuurt nr. 35 was het bedrijf van Janus Mulder gevestigd. Hij was kolenhandelaar, handelde in fietsen, had een taxibedrijf en beschikte over een vrachtwagen. Het transport bestond vooral uit het vervoeren van vee naar de markten in de regio of daarbuiten. Er waren in het gezin vier dochters: Gré, Rie, Emmy en Tinie. Gré en Rie zijn naar Australië geëmigreerd. De zonen, Cor en Rijn, hebben later de zaak als expeditiebedrijf voortgezet. Rijn heeft het vervolgens ook over een andere boeg gegooid en deed in liften en roltrappenbouw. Zijn bedrijf werd gevestigd in de Hoorn. Hij had daar ook een overslagbedrijf. Mulder heeft eerst in de Emmalaan zijn bedrijf uitgeoefend.

Afb. 9: Boerderij 'Maashoeve' van C. den Hertog, Ridderbuurt nr. 55; dit pand werd recent opnieuw opgebouwd (foto Hist.Ver.).

Omdat het langs de oever van de Oude Rijn was gelegen, werden daar kleine jachten afgemeerd. Bovendien werden op de wal in de winterstalling boten ondergebracht.

Ridderbuurt nr. 37 was een pand met twee huizen onder één kap. Veehoudersknecht H.J. Redegeld woonde er met zijn vrouw en zes kinderen; hij werkte bij W.J. de Wit (nr. 51). Daarna vond landarbeider J.S.J. de Jong er zijn onderkomen. Redegeld verhuisde naar de Herenweg nr. 51. W.H. (Wim) Doeland heeft op dit adres gewoond, vóórdat hij als testpilot bij het KNIL diende en vervolgens naar Australië emigreerde. Ook Jacob de Wit, chauffeur bij de Handelsraad, later Cavo Latico, was hier gehuisvest. G.J. van Klompenburg woonde op Ridderbuurt nr. 39. Hij was chauffeur bij transportbedrijf Van Rijn. Hij transporteerde veelal betonelementen, zoals rioolputten en -buizen. Op nr. 39 had daarvoor mevrouw M.F. van 't Voort gewoond. Zij deed de was voor het gezin van bakker Dekker op nr. 53. Haar broer, E. van 't Voort, huisde hier oorspronkelijk ook en deed aan de wielersport; hij was een bekend renner.

Zoals men merkt, was er in de Ridderbuurt veel verloop. Enerzijds kwam dit door de veranderde economie, anderzijds omdat de mensen ouder werden en naar een rustiger en minder afgelegen woonomgeving

Afb. 11: Verkeer in de Ridderbuurt, geen auto's maar schapen. Henk van Leeuwen van de 'Bronhoeve' brengt zijn schapen naar een verse wei (foto Barend Bergshoeff).

zochten. Ook het emigreren was rond de jaren vijftig van de vorige eeuw populair.

De huisnummers 41 tot 60

Het zondagsschoollokaal stond op het adres Ridderbuurt nr. 41. De zondagsschool ging uit van de gereformeerde kerk in de Hooftstraat. Dit betekende niet dat alleen kinderen van die kerkelijke stroming de zondagsschool bezochten. Ze was voor alle kinderen in de Ridderbuurt bestemd. Meneer Van Heijningen was de meester van de zondagsschool; in het dagelijkse leven was hij boekhou-

der bij oliehandelaar Leen Schouten in de Hooftstraat.

Kapper Vierbergen, die zijn salon in de Hooftstraat had, kwam er op vaste tijden knippen en scheren. Hiervan werd door de boeren in de buurt dankbaar gebruik gemaakt. Ze hoefden dan niet de reis naar Alphen of Woubrugge te ondernemen. De Landbouwvoorlichtingsdienst organiseerde in dit gebouwtje regelmatig bijeenkomsten voor de veehouders in de Ridderbuurt.

Op Ridderbuurt nr. 43 woonde veehoudersknecht J. Ederveen. Van zijn zonen werkte Rijk Ederveen als fabrieksarbeider bij NV Dakpannen en Kleiwarenfabriek v/h D. van Oordt & Co. Hij heeft in het Alphens Mannenkoor gezongen. De zonen Toon en Jan hebben korte periodes in de bakkerij van bakker Dekker (Ridderbuurt nr. 53) gewerkt. Jan ging later naar Van Oordt. Toon vond werk bij een bouwbedrijf in Leiderdorp. Vrouw Ederveen was de beheerster van het zondagsschoollokaal; als er bijeenkomsten waren, zorgde zij voor de koffie.

Afb. 10: Toen waren melkbussen nog heel gewoon (foto Barend Bergshoeff).

Afb. 12: 'Cornelis-Hoeve', Ridderbuurt nr. 83 (foto J.A. Henry).

Op nr. 45 woonde landarbeider L. Woudsma. Hij had twee zonen en drie dochters. Gerrit was magnetiseur en trouwde met Coby Verhagen, de dochter van Jan Verhagen. Deze Jan Verhagen dreef het Alphens Chocoladehuis in de Van Manderslootstraat nr. 60. Gerrit deed ook in bloemen en had een bloemenstalletje bij Ziekenhuis Rijnland. Zijn broer heette Oene.

Op nr. 47 woonde de familie M. Tatje. Tatje verdiende de kost als dakpannenbakker. Er waren in het gezin vier zonen en één dochter. De vrouw van zoon Rinus kwam uit Rusland; hij had haar tijdens de Tweede Wereldoorlog in Duitsland leren kennen. De andere zonen waren Andries, Joop en Rikus. Andries en Rikus trouwden met twee zusjes Van Dolder (Ridderbuurt nr. 24).

D. van Dijk van nr. 49 had zes dochters en twee zonen. Een van de meisjes, Ien, is aan difterie gestorven. Van Dijk was fabrieksarbeider. C. Hakker, schoenmaker, heeft hier ook gewoond; hij was onderduiker en trouwde later met een dochter van Van Dijk. Ze zijn verhuisd naar Limburg.

Afb. 13: Links het huisje van Andries van Dolder, in dienst bij Henk van Leeuwen (Bronhoeve), nr. 24. Rechts de boerderij van Willem Brak, 'Ridderhoeve', nr. 85 in een winters landschap (foto Barend Bergshoeff).

Op Ridderbuurt nr. 51, 'MARGARETHA HOEVE' anno 1930, woonde W.J. (Willem) Wit, veehouder. Inwonend was dienstbode M.J. Verhoef. Een kind uit de familie is in de spoelsloot verdronken. Later boerde J.H. (Koos) de Wit op dit adres.

Ridderbuurt nr. 53 werd bewoond door het gezin van bakker T. Dekker. Het bestond uit tien kinderen. Dekker had een bakkerij en een kruidenierswinkel. Hij ventte eertijds het brood uit met een hondencar. Dekker had klanten in de Ridderbuurt en op de Herenweg, maar hij beperkte zich niet tot deze woonwijken; ook aan de Kortsteekterweg en Lage Waard had hij afnemers. Vanuit de Ridderbuurt waren het hele ritten om het brood en de koek bij de mensen thuis te brengen. Dit was waarlijk

een extensieve vorm van het bakkersbedrijf. Het is begrijpelijk dat er nu nog maar zelden een bakker te vinden is die op deze manier zijn waar aan de man tracht te brengen. Naast zijn beroep als brood- en banketbakker bespeelde Dekker op zondag het kerkorgel in de gereformeerde kerk in de Hoofdstraat; hij deed dit bij toerbeurt met Cor de Kleer. Soms viel Dekker tijdens de preek in slaap; de dominee zette dan de melodie van de tussenzang in, de gemeenteleden volgden een paar maten later, waarna de organist ontwaakte en de begeleiding inzette. De oudste dochter van Dekker, Jans, woont nu in dit huisje.

De talrijke kinderschare van Dekker hielp vader waar ze konden met werkzaamheden in en buiten de bakkerij. Eens stond zoon Arie in de winkel toen vrouw Brak van Ridderbuurt nr. 85 iets kwam kopen. Op de toonbank lagen wat cakes met krenten erin verwerkt. Toen ze deze zag liggen, zei ze tegen Arie: *'Nee, die cakes kan je aan mij niet verkopen; ik bak ze namelijk zelf.'* Arie reageerde: *'Zo, dat vind ik knap van u.'* Vrouw Brak zei: *'Maar ik heb één probleem; ik weet niet hoe ik de krenten erin moet krijgen.'* *'Ob, dat is niet zo moeilijk,'* zei Arie. *'Kijk, dat doen we zo.'* Hij pakte een windbuks onder de toonbank vandaan die hij net had gebruikt om spreuuwen te schieten. *'Kijk vrouw Brak, na het bakken van de cakes schieten wij met dit ding gaten in de cakes en stoppen er dan de rozijnen en krenten in.'* Vrouw Brak keek Arie aan en vroeg, niet geheel overtuigd: *'Mag ik dat ding eens van jullie lenen?'* *'Dat zou ik*

Afb. 14: 'De Bronhoeve' van Henk van Leeuwen vóór de brand van 1932 (collectie Barend Bergshoeff).

eerst aan mijn vader moeten vragen,' antwoordde Arie. Vrouw Brak was even stil en zei toen: *'Nou, laat maar; ik vind het toch te gevaarlijk, zo'n schietding.'*

Op Ridderbuurt nr. 55, 'MAASHOEVE', woonde C. den Hertog. Van beroep, hoe kan het ook anders, was hij veehouder. Er waren in het gezin drie dochters en één zoon. Zoon Meeuwes werkte later samen met zijn vader; hij werd vader van twee dochters. Het pand werd onlangs afgebroken en weer opgebouwd; de oorspronkelijke voorgevel is herkenbaar gebleven.

Op nr. 57, 'BRENTANO/IJVERVRUCHT' anno 1796, woonde de familie Verkleij. J.Th. Verkleij was veehouder. Een van zijn dochters was getrouwd met Fons Janssen, de latere cabaretier; deze was bij Verkleij ondergedoken.

Op nr. 57a woonde J. Heemskerk, ook veehouder. Op z'n zachtst gezegd was hij een zuinige boer. Hij had vier zonen en één dochter.

Ridderbuurt nr. 59: Daar woonde H. van Klompenburg met zijn gezin; hij was een boerendaggelder. Van Klompenburg kwam uit het Gelderse, wat goed aan zijn accent te horen was. Tijdens het melken op het land sloeg eens naast hem de bliksem in. Hij raakte bewusteloos en werd op een ladder naar huis gebracht. Van

Klompenburg heeft er geen letsel aan overgehouden. Hij pruimde tabak en zei tegen de jongens van de buurt: *'Als alle pruimen nu eens één pruim zouden zijn, hoe lekker en hoe groot moet die dan niet zijn!'*

Op nummer 59 woonde later ook J. Boer. Hij was heier van beroep en getrouwd met dochter Lammetje van Klompenburg.

De huisnummers 61 tot 87

Op Ridderbuurt nr. 61 woonde eerst grondwerker Jaap Koster en daarna Cees van der Louw, veehouders-knecht en keuterboertje. Hij haalde voor zijn paar beesten schillen op in Alphen aan den Rijn en zelfs in Boskoop. Cees was een broer van Reinier van der Louw die zich bezighield met de handel in vee. Derhalve was deze vaak te vinden op de vee-markt in Leiden. Reinier had naast de huisjes in het Lagie (Herenweg) een stuk grond waarop hij bieten verbouwde. Als jongen heb ik hem wel eens geholpen bij het uitdunnen van de bieten.

Op nummer 63 had J.W. den Hertog zijn boerderij.

Ridderbuurt nr. 65 werd bewoond door Henk Slagter. Hij werkte bij Pauw den Hertog op de boerderij (Ridderbuurt nr. 6). Piet van Egmond werkte daar ook als boerendaggelder.

Hij woonde op Ridderbuurt nr. 67. Ridderbuurt nr. 69a werd bewoond door de familie C. van Rijn. Van Rijn was broodvisser en had de visrechten in de polder. Er waren drie zonen in het gezin. Teun, Andries en Gerard. Andries en Gerard waren fervente schaatsers. Allen zijn na de oorlog naar Canada geëmigreerd. Teun is getrouwd met Jos Dirks van de Herenweg (nr. 2b).

Van Rijn had een voorkeur voor zeelt, baars, snoek en paling. Hij leverde zijn vis aan restaurants in de omgeving. Maar de polderpaling kon hij niet kwijt; de restauranthouders vonden de smaak te gronderig. Timmerman Van Beusekom (Ridderbuurt nr. 29) had bij Van Rijn een betonnen bak neergezet waarin deze de paling kon bewaren. De timmerman leverde ook de gewenste houtkrullen van eikenhout waarmee Van Rijn zijn paling in de rookton achter zijn huis rookte. Hij betaalde Van Beusekom in natura voor de houtkrullen; dat was dan goed te zien aan de hangsnor van Van Beusekom, waar het vet vanaf droop.

Ridderbuurt nr. 71: Op dit adres woonde Dirk van Klompenburg. Hij was fabrieksarbeider. Er waren twee dochters in het gezin. Dochter Riëna was getrouwd met Piet van Eijk van

de Ridderbuurt nr. 21. Deze is bij een bedrijfsongeval in de Flevopolder verongelukt.

Op Ridderbuurt nr. 73 hebben H. Slagter, H. van der Veen en A. Koster gewoond. Koster was de schoonvader van H. Slagter. Slagter kwam uit het Gelderse. Hij was boerenarbeider. Zijn twee zonen vertoefden graag in de polder; het waren mollenvangers. Slagter had één dochter; zij is getrouwd met Jaap Hulscher, zoon van de groenteman van de Oudshoornseweg.

H. van der Veen was sigarenmaker. Koster, expeditieknecht, is later naar de Herenweg verhuisd.

Op nr. 75, 'LANDLUST', huisde Cees van der Louw, veehoudersknecht en veehandelaar. Zijn zonen waren Reinier, Koos en Cees. Reinier verhuisde naar de Herenweg en werd veehandelaar. Cees Jr. ging op Ridderbuurt nr. 61 wonen. Cees Sr. had ook nog drie dochters.

Op Ridderbuurt nr. 77 had boer Th.J. Straathof zijn bedrijf. Tijdens de bezetting had hij altijd onderduikers in huis onder wie J. van den End, timmerman, en G.F. Wols, student. In de hongerwinter heb ik daar als kind vaak gegeten. Nooit werd je van de deur gestuurd.

Jan Ketel is daar ook een tijdje boerenknecht geweest; hij is later

geëmigreerd. Zijn vader handelde in manufacturen in de Hooftstraat; zijn broer, Rinus Ketel, had het gelijknamige babyhuis in de Hooftstraat.

Op nr. 79 woonde G. van Vliet, bijgenaamd Gerrit Kont en zwager van Andries van Dolder (Ridderbuurt nr. 24). Hij was los-landarbeider en pakte van alles aan: hooien, melken, sloten schoonmaken in de schouw-tijd, noem maar op.

Op nummer 79a woonde J. van der Streek, melkventer en knecht bij De Rijk in de Heul; later verbleef hier ook D. van Eijk, machinebankwerker bij Ottens in de Hooftstraat en getrouwd met een dochter van Van der Streek.

Nummer 81 werd bewoond door P. de Rijk. De Rijk was tuinder en teelde groenten. Hij had een zoon Teun, die chauffeur was bij transportbedrijf D.C. van Rijn, achter in de Bloemstraat. Toen Teun de Rijk met pensioen ging, is Arie Dekker, zoon van bakker Dekker uit de Ridderbuurt nr. 53, hem als chauffeur opgevolgd.

Op Ridderbuurt nr. 83, 'CORNELIS-HOEVE', woonde de weduwe C. Kammeraad-Krap. Zij noemde zich veehoudster en oefende haar bedrijf uit met de hulp van haar drie zonen. Deze jongens namen uiteindelijk het

bedrijf van haar over.

Op Ridderbuurt nr. 85, 'RIDDER-HOEVE', huisde het veehoudersgeslacht W. Brak Sr. en W. Brak Jr. Zoon Willem was eens boos op zijn vader en heeft deze toen een paar uur in de w.c. – een houten plonsplee – opgesloten door een spijker in de deurpost te slaan, waardoor de deur van binnen uit niet geopend kon worden. Dit gebeurde vlak voordat ze naar de kerk zouden gaan. Het is begrijpelijk dat het voorgenomen kerkbezoek op die zondag sterk naar de achtergrond werd verdreven.

De laatste boerenwoning in de Ridderbuurt was de 'BRONHOEVE' (nr. 87) van veehouder Henk van Leeuwen. Tijdens de bezetting werden op zijn weilanden wapens gedropt door geallieerde vliegtuigen. Het gemarkeerde stuk land werd voor de vliegers zichtbaar gemaakt door middel van fietslantaarns. Verzetstrijders haalden de gedropte wapens snel weg en voerden ze af naar een veilige plaats. De 'BRONHOEVE' was een belangrijke schakel in deze exercities. Bekend is dat zich op de boerderij ook joden en onderduikers schuil hielden. Omdat er sympathisanten van het Derde Rijk in de Ridderbuurt woonden, was dit voor boer Van Leeuwen een riskante zaak.

De wapendroppings vonden in het geheim plaats. Bij de Duitse bezetters was wel bekend dat Engelse vliegtuigen wapens afgooiden, maar ze wisten niet waar en wanneer dat zou gebeuren.

Dit is naar mijn weten en informatie het meest actuele wat kan worden opgeschreven over de bewoners van de Ridderbuurt rond de jaren 1940 tot 1950. Veel gegevens heb ik ontvangen van Arie Dekker, zoon van de bakker uit de Ridderbuurt, en van Alie de Lange, dochter van veehouder H. van Leeuwen van de 'BRONHOEVE'. Ook P.J. den Hertog (Ridderbuurt nr. 7) ben ik erkentelijk voor zijn aanvullingen en foto's. Ik houd me aanbevolen voor aanvullende verhalen en gegevens over de bewoners van de Ridderbuurt in deze periode.

Afb. 15: 'De Bronhoeve' van Henk van Leeuwen na de brand van 1932 (foto Barend Bergshoeff).